

Herintroductie 'Hortus Conclusus'

Ontwerpers verdiepen zich in 'De omsloten tuin'

De deelnemers aan het Platform Ontwerpers verdiepen zich momenteel in het thema 'De omsloten tuin' ofwel de 'Hortus Conclusus'. Tijdens bijeenkomsten in de periode september tot maart komt dit thema op verschillende manieren aan de orde. In juni wordt het seizoen traditiegetrouw afgesloten met een excursie.

Het is inmiddels het vijfde seizoen voor het platform. Ieder jaar bereidt de begeleidingscommissie, bestaande uit een aantal aangesloten hoveniers en ontwerpers, een interessant en uitdagend programma voor rond een centraal thema. "Dit seizoen is weer een mooie melange samengesteld van theoretische beschouwingen, gastsprekers, oefeningen en een excursie ter afsluiting" aldus ontwerper en voorzitter van de commissie Michel Lafaille. In de eerste sessie in september 2014 gaf hij een overzicht

van de ontwikkelingsgeschiedenis van de Hortus Conclusus. Ook de herintroductie ervan in het hedendaagse tuinontwerp kwam aan de orde. "Recente ontwerpen van hedendaagse ontwerpers laten zien hoe de omsloten tuin in een eigentijdse gedaante van betekenis kan zijn. Net zoals de allereerste vormen getuigden van hun religieuze verwijzingen, zijn de moderne tuinen een symbool voor rust en balans in de drukke wereld", aldus Lafaille.

Interessante sprekers

Sprekers vanuit verschillende disciplines bieden de deelnemers aan het platform interessante achtergrondinformatie. Zoals landschapsarchitecte en auteur Saskia de Wit. Zij schreef samen met Rob Aben het boek 'De omsloten tuin'. De Wit bood de ontwerpers een kijkje in de geschiedenis en ontwikkeling van de Hortus Conclusus en de herintroductie ervan in het hedendaagse stadslandschap. De Wit onderscheidt drie 'archetypen' als het gaat om de omsloten tuin: de 'Hortus Ludi', waar willekeurig natuurlijke elementen binnen een muur zijn verzameld, de 'Hortus Catalogi', waar in geometrische vormen allerlei planten worden verzameld (de botanische tuin) en de 'Hortus Contemplationis': de middeleeuwse kloostertuin waar men rust vond, vaak rondom een centraal geplaatste fontein (als symbool voor de oorsprong van alle leven). Een moderne versie ervan is te vinden in New York. Midden in het drukke zakendistrict is

De ontwerpers komen regelmatig samen in Kaap Doorn. Op deze locatie is een hedendaagse omsloten tuin te vinden.

In januari gingen de ontwerpers aan de slag met oefeningen.

Saskia de Wit vertelt over de geschiedenis van de Hortus Conclusus.

Moderne tuinen zijn een symbool voor rust en balans in de drukke wereld

Paley Park gecreëerd, een oase van rust met doordacht gebruik van water, bomen en meubilair.

Jelle Breuker schreef een boek over middeleeuwse Franse tuinen, hun geschiedenis en hedendaagse staat. Met tal van voorbeelden gaf hij een indruk van de Hortus Conclusus zoals dit veel voorkomt in middeleeuwse dicht- en schilderkunst. Daarbij besteedde hij ook aandacht aan de planten uit dit tijd, die veelal een religieuze of symbolische betekenis hadden. Belangrijke rol in de middeleeuwse tuinarchitectuur speelden o.a. de 'Capitulare de Villis' die Karel de Grote in 795 opstelde. De verordening bevatte een opsomming van de planten die op elk landgoed waar Karel de Grote wel eens kon verblijven, moesten worden gekweekt. De lijst vormt eigenlijk tot op heden een overzicht van de gewassen die te vinden zijn in groentetuinen Europa.

Oefenen

In januari gingen de ontwerpers zelf aan de slag met korte oefeningen, na een

lezing van Michel Lafaille. Daarin gaf hij een uitgebreide analyse van de diverse elementen van de omsloten tuin: de omsluiting, de muren, de toegangen, de verticale lijn naar het bovenvlak en de presentatie van de dingen in de tuin. Het ging dit keer niet zozeer om de geschiedkundige waarde, maar vooral om te leren wat je er als ontwerp vandaag de dag mee kunt. De principes van de omsloten tuin zijn namelijk breed toepasbaar.

Hofjes

Volgende maand staat een lezing en workshop op het programma van Willemin Wilms Floet. Zij zal vertellen over haar boek 'Het Hofje' (1400 – 2000). Een hofje is een typische stedenbouwkundige verschijning in Nederland van de omsloten tuin. Wilms Floet is bouwkundig ingenieur en werkzaam als onderzoeker en docent aan de faculteit Bouwkunde van de TU Delft. Zij analyseert en beschrijft in haar boek het hofje als (on) zichtbare bouwsteen van de Hollandse stad, niet alleen vroeger maar ook nu,

als stille, groene oase midden in de drukke stad.

Excursie

Op 20 juni sluiten de ontwerpers het seizoen af met een excursie naar Villa Augustus in Dordrecht. Deze fraaie kasteeltoren is in 1881 gebouwd als watertoren om de inwoners van schoon drinkwater te voorzien. Tegenwoordig is er een hotel-restaurant, café en markt gevestigd, in een fraaie omsloten tuin met moestuinen, kassen een bloementuin, boomgaard en een geheime tuin. Het programma is nog in voorbereiding, maar in ieder geval zullen de eigenaar en de hovenier die het onderhoud verzorgt er een rol in spelen. ■